

Rekommendation om

**influensavaccinering i
Finland under höst- och
vintersäsongen 2008–2009**

ISSN 1238-5875

REKOMMENDATION OM INFLUENSAVACCINERING I FINLAND UNDER HÖST- OCH VINTERSÄSONGEN 2008–2009

Enligt social- och hälsovårdsministeriets förordning 448/2007 bör personer för vilka influensa utgör ett väsentligt hot mot hälsan eller för vilkas hälsa influensavaccination är av avsevärd nytta erbjudas gratis årlig influensavaccinering. Folkhälsoinstitutet fastställer årligen vilka vacciner som används samt indikationerna för vaccination. Även personer som inte hör till de målgrupper som erbjuds gratis vaccin har nytta av influensavaccinering. Vaccineringen förutsätter då att personen medför eget vaccin som ordinerats av läkare och inhandlats på apotek.

Under en epidemi kan enligt uppskattning 5-15 % av befolkningen insjukna i influensa. Det effektivaste sättet att minska följdverkningarna av influensaepidemier är att erbjuda årliga influensavaccineringar. Det är viktigt att minnas att influensavaccin bara skyddar mot virus som orsakar influensa, inte mot sådana virus som orsakar vanliga förkylningar ("flunsor").

Målgrupper för gratis vaccinering

Folkhälsoinstitutet rekommenderar att följande persongrupper ges gratis influensavaccin under höst- och vintersäsongen 2008–2009:

Barn i åldern 6-35 månader

Små barn drabbas oftare av influensa än andra åldersgrupper. Influensa hos barn leder också lika ofta till sjukhusvård som influensa hos gamla människor. Mer än en tredjedel av alla små barn som insjuknat i influensa drabbas av bakteriell öroninflammation som följsjukdom. Virusutsöndringen hos små barn är kraftigare och långvarigare än hos patienter i andra åldersgrupper, vilket gör dem till de effektivaste smittspridarna i sin närmiljö. Genom att vaccinera små barn mot influensa kan man förhindra att barn drabbas av influensa och tillhörande följsjukdomar, vilket ger en betydande minskning av antalet läkarbesök, antibiotikakurer och vårdepisoder på sjukhus inom denna åldersgrupp.

Personer som fyllt 65 år (födelseår 1943 eller tidigare)

Alla 65 år fyllda personer har, liksom under tidigare år, rätt till gratis influensavaccinering. Risken för svår influensa ökar med tilltagande ålder även bland personer utan konstaterad grundsjukdom.

Medicinska riskgrupper

Det är viktigt att identifiera de personer i åldern 3-64 år som hör till de medicinska riskgrupperna och att aktivt söka nå dem. Riskgruppen omfattar personer för vilka influensan utgör en väsentlig hälsorisk. Nedan ges exempel på indikationer för vaccinering. Även andra personer som på grund av sjukdom tydligt skulle ha nytta av influensavaccinering kan efter övervägande erbjudas gratis vaccin. Beslut om gratis vaccinering kan fattas av en hälsovårdare, sjukskötare eller läkare.

Exempel på vaccinationsindikationer är:

- kronisk hjärtsjukdom, lungsjukdom eller diabetes
- kronisk leversjukdom eller nedsatt njurfunktion (kreatininhalten i serum konstant över 150 µmol/l)
- nedsatt immunförsvar på grund av sjukdom eller behandling av sjukdom. Vid immunsuppressiv behandling ges vaccinet under ett uppehåll i behandlingen, och minst 1-2 veckor före följande intensivbehandlingsperiod
- kortisonsubstitutionsterapi eller immunbrist
- långvarig salicylatbehandling av barn och ungdomar (vaccineringen ges i förebyggande syfte för att minska risken för Reyes syndrom).

Gravida kvinnor som hör till de medicinska riskgrupperna kan vaccineras mot influensa i alla stadier av graviditeten.

Influensavaccinet

Influensavaccinet innehåller renade strukturdelar från tre virusstammar. Dessa virusstammar motsvarar i antigen avseende de stammar som WHO rekommenderar för influensasäsongen 2008-2009: A/Brisbane/59/2007 (H1N1), A/Brisbane/10/2007 (H3N2) och B/Florida/4/2006. Alla tre virusstammar som ingick i 2007 års vaccin har bytts ut. De vacciner som används i Finland har godkänts av Läkemedelsverket utgående från de rekommendationer som getts av Europeiska läkemedelsmyndigheten (EMA).

Närmare uppgifter om influensavaccinets sammansättning, skyddseffekt och biverkningar samt anvisningar om försiktighetsmått och kontraindikationer finns i Vaccinatörens handbok på Folkhälsoinstitutets webbplats, <http://www.ktl.fi/portal/8937>.

Vaccinering

Med hänsyn till leveranstidtabellen är det säkrast att hälsovårdscentralernas planlägger sitt arbete så att de allmänna influensavaccineringarna inleds först i november. Man bör gå in för att erbjuda vaccinering under en längre tid under höstens lopp, hellre än att ordna med särskilda vaccinationsmottagningar under en mycket begränsad tid. Vaccineringarna bör fortgå ända till dess att epidemin börjar. Att vaccinera efter det att epidemin har brutit ut är inte farligt, men vaccinskyddet är fullt utvecklat först omkring två veckor efter vaccinationen. Influentaepidemin börjar vanligen efter årsskiftet, men ibland redan i december.

De som har rätt till gratis influensavaccinering bör informeras om möjligheten att bli vaccinerade. Vaccinationsarrangemangen och vaccineringen bör ordnas så att alla som har rätt till influensavaccinering kan få det vaccin de är berättigade till om de vill.

I fråga om användningen och hanteringen av vaccinet bör man följa vaccintillverkarens anvisningar, som man hittar i produktresumén eller i bipacksedeln. Folkhälsoinstitutet rekommenderar 0,5 ml per dosstillfälle för alla åldersgrupper. För barn används således samma vaccinpreparat och samma dosering som för vuxna.

För barn under 9 år som inte tidigare har vaccinerats mot influensa rekommenderas sammanlagt två doser för att säkra utvecklingen av vaccinskyddet. Den andra dosen är lika stor som den första och ges tidigast fyra veckor efter den första dosen. För de barn som har fått två doser influensavaccin i följd räcker det med en boosterdos. För de barn som i följd borde ha fått två vaccindoser, men som bara har fått en dos, rekommenderas två doser med fyra veckors mellanrum.

Biverkningsanmälningar

Influensavaccinet är vanligen väl tolererat, men precis som vid all annan vaccinering måste man ha beredskap att ge akut behandling vid en eventuell anafylaktisk reaktion.

Allvarliga eller oförutsedda biverkningar måste alltid anmälas. Anmälan görs till Folkhälsoinstitutets vaccinavdelning med hjälp av blanketten Anmälan om misstänkt vaccinationsbiverkning. Anmälan är också önskvärd vid misstanke om ett samband mellan vaccinet och förvärrad astma, pipande andning eller neurologiska symtom. Lindrig feber eller vanliga lokala reaktioner behöver däremot inte anmälas. Anmälningsblanketten finns på sidan www.ktl.fi/vaccinsakerhet.

Vaccinationsuppföljning

Utförda vaccinationer ska enligt social- och hälsovårdsministeriets förordning 421/2004 antecknas på en uppföljningsblankett för vaccinationer eller på motsvarande ställe i hälsovårdscentralens elektroniska datasystem. Av anteckningen bör framgå den vaccinerades personuppgifter samt vaccinationsdatum, vaccinets namn och satsnummer, injektionsställe, vaccinationsätt (till exempel i.m.) och vaccinatörens namn. Vid vaccination av barn antecknas vaccinationen också på barnets hälsokort som ges till föräldrarna. Vid vaccinering av vuxna antecknas vaccinationen i den vaccinerades personliga hälsokort.

Om en vaccination som hör till det allmänna vaccinationsprogrammet utförs någon annanstans än vid den vaccinerades egen hälsovårdscentral, bör detta alltid meddelas till hälsovårdscentralen. På detta sätt hålls uppgifterna om vaccinationstäckningen i kommunen/samkommunen uppdaterade. Folkhälsoinstitutet följer genomförandet och resultatet av vaccinationskampanjen genom att samla in uppgifter om antalet vaccinerade i följande persongrupper: barn i åldern 6-35 månader, personer i åldern 3-64 år som hör till riskgrupperna samt personer som fyllt 65 år. Kommunen/samkommunen bör lämna in uppgifter om antalet vaccinerade i dessa persongrupper till Folkhälsoinstitutet senast den 27 februari 2009.

För att man ska få en rättvisande bild av vaccinanvändningen är det viktigt att registreringen av vaccinationsuppgifterna utförs med omsorg. Systemet för rapportering av influensavaccineringar har ändrats. Pappersblanketterna har ersatts med ett elektroniskt dataöverföringssystem där vaccinationsuppgifterna registreras direkt i Folkhälsoinstitutets databas över vaccinationstäckningen. På basis av dessa uppgifter publicerar vi den officiella statistiken över influensavaccinationstäckningen i Finland.

Information

Kommunerna bör effektivt informera sina invånare om influensavaccinationsrekommendationen och lokala vaccinationsarrangemang. För att informera om frågor som gäller influensavaccinering använder sig Folkhälsoinstitutet i första hand av webbsidan www.ktl.fi/portal/svenska/for_halsoframjare/vaccination/influensavaccinationer.

Uppdaterad information om leveranser och distribution av vacciner finns på Folkhälsoinstitutet webbplats: www.ktl.fi > Tjänster > Vaccinförmedling > Distribution av influensavaccinerna.

De senaste uppgifterna om influensaläget hittar man på influensalaboratoriets webbsida www.ktl.fi/flu.

Folkhälsoinstitutet ger vid behov ytterligare information om följande frågor:

- Influensavaccinationer: tfn (09) 4744 8243 kl. 10-12
- Biverkningar av influensavaccinationer: tfn (09) 4744 8487 kl. 10-12
- Vaccinleveranser: tfn (09) 4744 8335
- Vaccinernas sammansättning och förvaringen av vacciner: tfn (09) 4744 8326
- Influensaläget: tfn (09) 4744 8557.

Helsingfors den 12 september 2008

Generaldirektör

Pekka Puska

Avdelningschef

Terhi Kilpi

För kännedom

Social- och hälsovårdsministeriet

Länsstyrelserna

Hälsovårdscentralernas kontaktpersoner för smittskyddet

Sjukvårdsdistriktens läkare med ansvar för smittskyddsfrågor

STAKES

Läkemedelsverket

Arbetshälsoinstitutet

Försvarmaktens hälsovårdsavdelning

Gränsbevakningsväsendet

Brottspåföljdsverket

Finlands Tandläkarförbund

Finlands Läkarförbund

Finlands Hälsovårdarförbund

Hälso- och sjukvårdsläroanstalterna

Studenternas hälsovårdsenheter